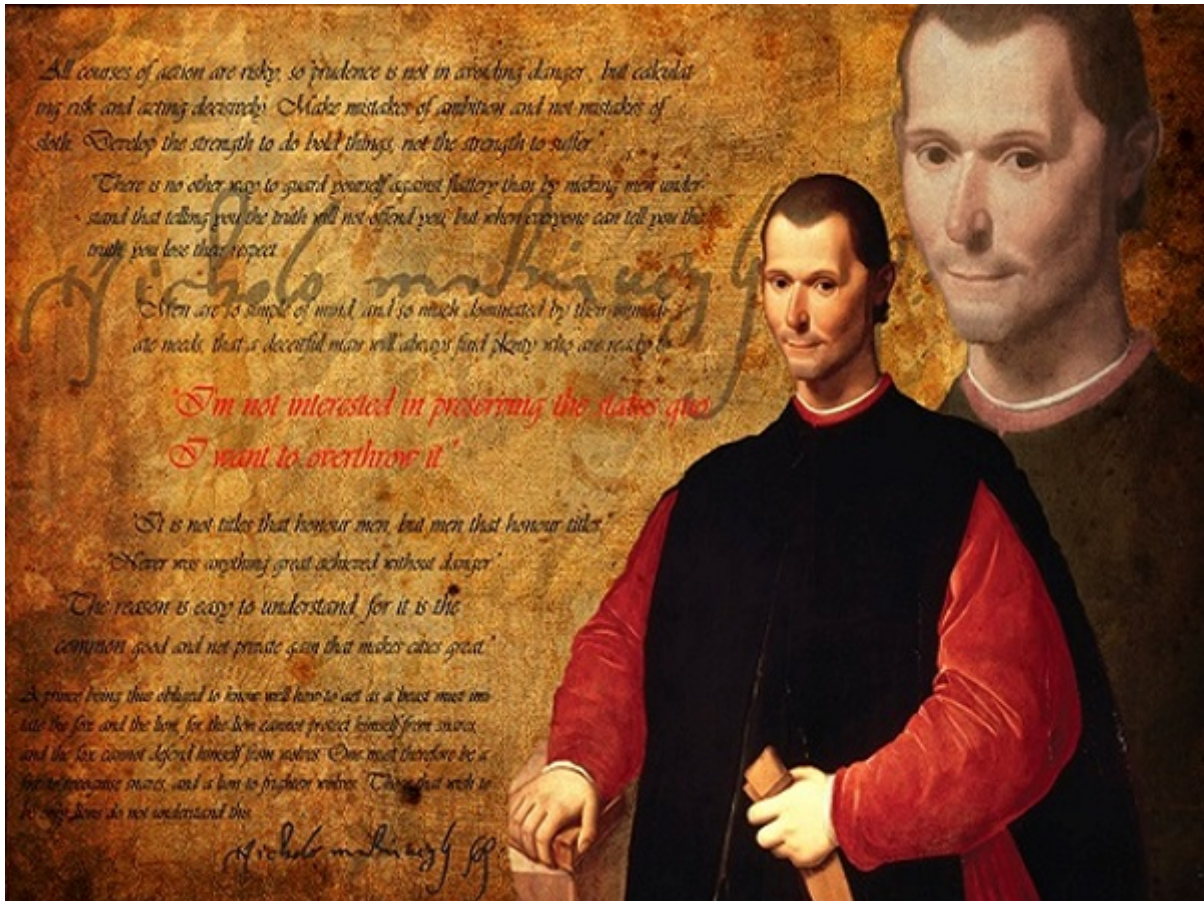

Η εποχή του Μακιαβέλι και ο «Ηγεμών» (Αγάπη Παπαδοπούλου, ΜTh)

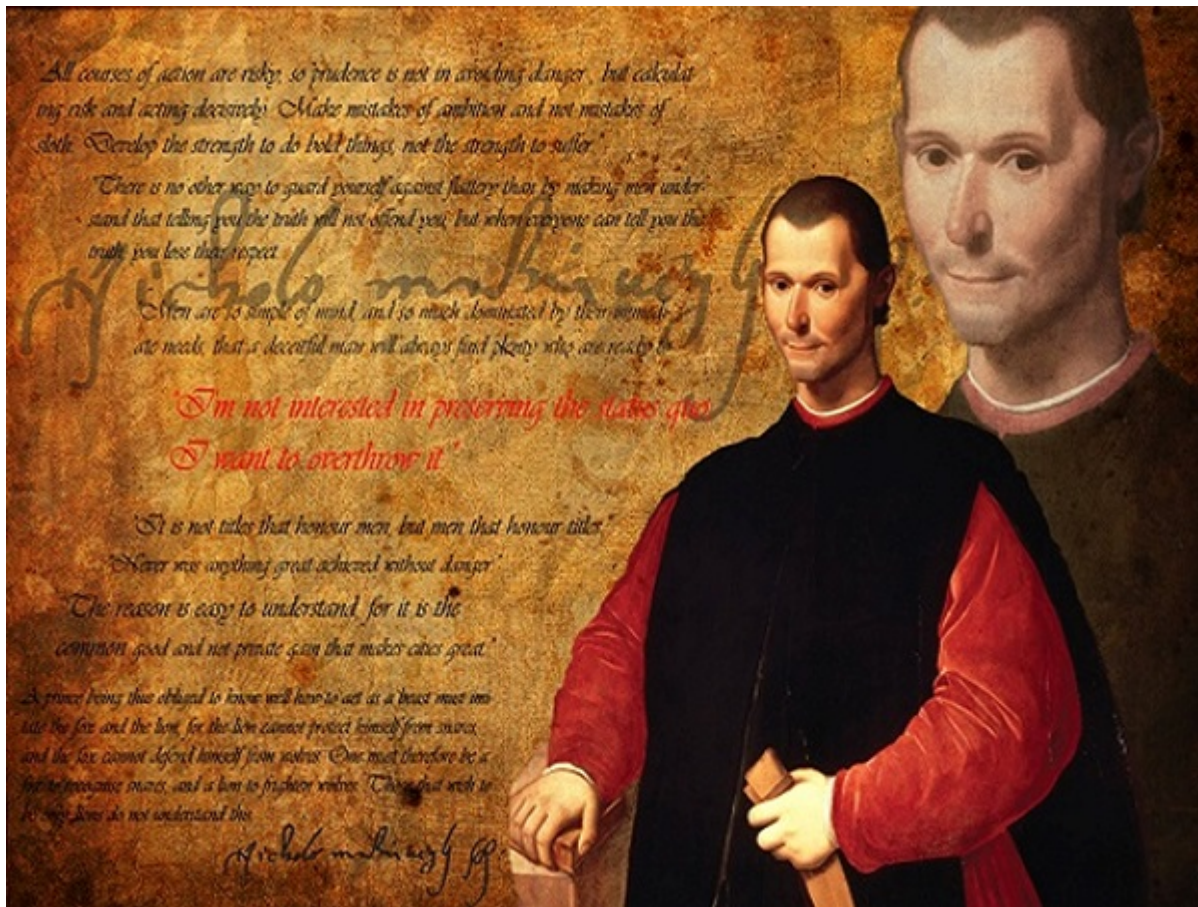
/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=177965>]

Ο Νικολό Μακιαβέλι (1469-1527) ήταν Ιταλός πολιτικός φιλόσοφος. Γεννήθηκε στη Φλωρεντία στις 3 Μαΐου του 1469, τη χρονιά που έχανε την εξουσία το καθεστώς που έλεγχε ο Σαβοναρόλα, ο δομινικανός ηγούμενος του Σαν Μάρκο, που συνελήφθη ως αιρετικός στη Ρώμη, και είχε συμμαχήσει με τους δυσारेστημένους Φλωρεντινούς. Ανήκε σε μία φτωχή οικογένεια και ήταν γιος του Μπερνάρντο Μακιαβέλι, δικηγόρου, και της Μπαρτολομέα Νέλι. Η οικογένειά του ήταν στενά συνδεδεμένη με κάποιους από τους πλέον εξέχοντες ουμανιστικούς κύκλους της πόλης. Έλαβε ανθρωπιστική παιδεία και από μικρός μελετούσε τα κλασικά γράμματα, όπως τα λατινικά. Στα δώδεκά του χρόνια είχε δάσκαλο τον Πάολο ντα Ροντσιλιόνε. Ο Μακιαβέλι ολοκλήρωσε την εκπαίδευσή του στο Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας[124]. Την εποχή εκείνη η Ιταλία ήταν διαιρεμένη σε ανταγωνιζόμενες

πόλεις-κράτη και αντιμετώπιζε τις συνεχείς επεμβάσεις των ισχυρότερων κρατών της Ευρώπης[125].

Το 1498 κήκε στην πυρά ο Σαβοναρόλα και με την αλλαγή του καθεστώτος ο Μακιαβέλι διορίστηκε γραμματέας της δεύτερης καγκελαρίας της Φλωρεντινής Δημοκρατίας. Ασχολούνταν κυρίως με την αλληλογραφία που είχε σχέση με τη διοίκηση των περιοχών που ανήκαν στη Φλωρεντία[126]. Λίγο αργότερα εργάστηκε ως γραμματέας της αρμόδιας επιτροπής για τη διπλωματία και τον πόλεμο και συμμετείχε σε διπλωματικές αποστολές. Οι αποστολές αυτές τον έφεραν σε επαφή με ισχυρές πολιτικές προσωπικότητες της εποχής του στην Ευρώπη, όπως το βασιλιά της Γαλλίας Λουδοβίκο, τον Πάπα Ιούλιο Β΄ και τον αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Μαξιμιλιανό Α΄. Όμως επειδή κατατασσόταν ανάμεσα στους έξι γραμματείς του πρώτου καγκελαρίου, έχασε την ιδιότητά του να υπηρετεί τους Δέκα του Πολέμου, δηλαδή την επιτροπή εκείνη που ήταν υπεύθυνη για τις εξωτερικές και διπλωματικές σχέσεις της Δημοκρατίας της Φλωρεντίας[127].

Το πάθος του Μακιαβέλι για την πολιτική ήταν μεγάλο όλη του τη ζωή, αλλά δεν ήταν το μοναδικό. Του άρεσαν επίσης οι γυναίκες, το καλό φαγητό, η διασκέδαση με καλή παρέα, το ποτό, τα χυδαία ανέκδοτα, τα κουτσομπολιά και η χαρτοπαιξία. Ακόμη είχε μένος εναντίον του κλήρου. Βεβαίως, τη χολή του την κρατούσε για

την κεφαλή της Εκκλησίας, όπως όταν σχολίασε με αφορμή το θάνατο του πάπα Αλέξανδρου Στ': «Οι πιστές δούλες του, λαγνεία, σιμωνία κι ασπλαχνία, τον συνόδευσαν με ευλαβικά λακτίσματα στα οπίσθιά του στον κόσμο των ευλογημένων πνευμάτων.» Επιπλέον είχε και μια εμμονή σε ολόκληρη τη ζωή του: το σχέδιο δημιουργίας εθνοφρουράς στη Φλωρεντία, την οποία συνέδεε με την καλλιέργεια της αρετής του πολίτη, έχοντας ως πρότυπο τους στρατιώτες της αρχαίας Ρώμης της περιόδου της δημοκρατίας σε αντιδιαστολή προς τους μισθοφορικούς στρατούς[128].

Ο Μακιαβέλι παντρεύτηκε το φθινόπωρο του 1501 τη Μαριέτα Κορσίνι. Η σύζυγός του παραπονιόταν για τα ατελείωτα διαστήματα που αυτός έλειπε σε αποστολές καθώς και την τάση του να ξοδεύει χρήματα σε πανάκριβες ενδυμασίες. Και στις δυο διαθήκες του ορίζει τη σύζυγό του κηδεμόνα των ανήλικων παιδιών τους, χειρονομία ασυνήθιστη, εφόσον ο κανόνας ήταν να αναλαμβάνουν αυτό το ρόλο άρρενες συγγενείς[129].

Ο Μακιαβέλι ήταν έντονη πολιτική προσωπικότητα και είχε ανάμιξη στα γεγονότα της εποχής του. Βασικός πολιτικός στόχος του Μακιαβέλι ήταν η ενοποίηση της Ιταλίας κάτω από έναν ηγεμόνα, η δημιουργία εθνικού κράτους και η απομάκρυνση όλων των κατακτητών. Την εποχή εκείνη η Ιταλία βρισκόταν υπό καθεστώς ανολοκλήρωτης πολιτικής ανάπτυξης, αφού ήταν χωρισμένη σε πολλές επικράτειες. Πρωταγωνιστικό ρόλο είχαν έξι πόλεις: Ρώμη, Φλωρεντία, Γένοβα, Μιλάνο, Νάπολι και Βενετία. Υπεύθυνο για τη διάσπαση αυτή ο Μακιαβέλι θεωρούσε τον πάπα. Ο πάπας ήταν ανίσχυρος να ενώσει την Ιταλία[130], κι από την άλλη ήταν πολύ ισχυρός για να εμποδίσει τους άλλους να το κάνουν[131].

Στο Μακιαβέλι έκανε εντύπωση ο Καίσαρας Βοργίας, που είχε διοριστεί από τον πατέρα του, τον Πάπα Αλέξανδρο ΣΤ', Δούκας της Ρωμανίας. Η αποστολή του Μακιαβέλι στην αυλή του Βοργία κράτησε τέσσερις μήνες. Ο Μακιαβέλι περιέγραφε το Δούκα ως άνθρωπο με μεγάλα σχέδια τον οποίο θεωρούσε ικανό να αποκτήσει οτιδήποτε επιθυμούσε, αφού είχε υπεράνθρωπο θάρρος, έπαιρνε αποφάσεις κι εφάρμοζε τα σχέδιά του με τρόπο αιφνιδιαστικό[132]. Όμως θεωρούσε ότι ο δούκας στηρίχτηκε υπερβολικά στην τύχη του, αφού μόλις αναχαιτίστηκε από ένα κακόβουλο χτύπημα της τύχης, κατέρρευσε. Από την άλλη, ο πάπας Ιούλιος Β' αν και ενεργούσε απερίσκεπτα, πετύχαινε πάντοτε τους στόχους του. Γράφει: «ο Ιούλιος με την απερίσκεπτη κίνησή του, κατόρθωσε ό,τι κανένας άλλος ποντίφικας με τη μέγιστη ανθρώπινη σύνεση, δε θα μπορούσε ποτέ να κατορθώσει.»[133] Αυτές οι εμπειρίες με τα ισχυρά πρόσωπα της παπικής αυλής έπαιξαν ένα καθοριστικό ρόλο στη συγγραφή του έργου του αργότερα.

[123] Βλ. Κουέντιν Σκίнер, Μακιαβέλι, Νήσος, Αθήνα, 2002, σελ. 13.

[124] Βλ. ό. π., σελ. 18-19.

[125] Βλ. «Νικολό Μακιαβέλι». Αναρτημένο στην ιστοσελίδα <http://www.sansimera.gr/biographies/129>. Ανάκτηση : 12/02/13.

[126] Η Φλωρεντία όφειλε τη δύναμή της στον έλεγχο του πιστωτικού συστήματος και στο εμπόριο.

[127] Βλ. Κουέντιν Σκίнер, Μακιαβέλι, ό. π., σελ. 19-20.

[128] Βλ. Σωτήρης Βανδώρος, «Ήταν ο Μακιαβέλλι μακιαβελικός;», Τετάρτη 30 Απριλίου 2014,. Αναρτημένο στην ιστοσελίδα http://www.bookpress.gr/stiles/sotiris-bandoros/carponi-niccolo-patakis-makiabelli?utm_source=Newsletter&utm_medium=email. Ανάκτηση: 03/05/2014.

[129] Βλ. ό. π.

[130] Η Ιταλία απομακρύνθηκε από το φεουδαλιστικό οικονομικό σύστημα του μεσαίωνα και έχουμε την εμφάνιση της πρώιμης καπιταλιστικής οικονομίας.

[131] Βλ. George H. Sabine, Ιστορία των Πολιτικών θεωριών, εκδόσεις Ατλαντίς, 2006, σελ. 371.

[132] Βλ. Κουέντιν Σκίнер, Μακιαβέλι, ό. π., σελ. 25.

[133] Βλ. ό. π., σελ. 31.